

Právo na cestách

Pomoc v nouzi v zahraničí

Na jaká místa se můžete obrátit, pokud se v cizině dostanete do problémů?
A v čem vám mohou (musejí) pomoci?

NAPSALA LADISLAVA JASANSKÁ

K OHO ŽÁDAT O POMOC? Velvyslanectví? Konzulát? Jaký je mezi nimi rozdíl? A co dělat v případě, že v daném státě české zastoupení není?

Než odpovíme na tyto otázky, vysvětlíme si několik pojmů. Generální konzuláty zastupují Českou republiku v určitém teritoriu přijímacího státu. V jejich čele stojí konzul (z latinského *consulere* – radit, rozvažovat), který zastupuje svou zemi mimo jiné v oblasti obchodu či hospodářství, a je pověřen vízovými, pasovými a přistěhovaleckými otázkami. Řeší zejména každodenní záležitosti občanů ČR v cizině, tedy pomoc v nouzi, víza nebo zastupování. Na politickém poli však nemá žádnou pravomoc a v tom se liší od velvyslanectví. To kromě konzulární činnosti má také funkci politickou: ve své činnosti vychází z koncepce zahraniční politiky ČR a navazuje a rozvíjí styky se státními orgány, zabezpečuje návštěvy oficiálních představitelů ČR, zajišťuje publicitu atd.

Z pohledu cestovatele je důležitý fakt, že pomoci se vám dostane u obou. A nejen tam – cestovatelé v nouzi se mohou obrátit také na honorární konzuláty a honorární generální konzuláty. Ty vedou honorární konzulární úředníci, kteří nemají diplomatický statut a nejsou zaměstnanci Ministerstva zahraničních věcí ČR. Honorární konzul je v diplomacii čestná funkce; konzulové zastupují stát v místě svého působení a oproti běžným konzulům na velvyslanectvích i neplaceně, často nejsou ani státními příslušníky státu, pro který pracují. Jde obvykle o dobře postavené osobnosti, které jsou schopné hradit chod konzulátu z vlastních zdrojů. Honorární konzul, na rozdíl od běžného konzula, nemá diplomatické výsady, není chráněn diplomatickou imunitou.

A jak si počínat v případě, že Česká republika nemá ve vámi navštěvovaném státě zastoupení?

Každý občan Evropské unie má na území třetí země, kde členský stát, jehož je občan státním příslušníkem, nemá zastoupení, právo na diplomatickou nebo konzulární ochranu, a to kterýmkoli členským státem za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu. Předchozí věta je přímo vyňata ze Smlouvy o fungování EU a vyplývá z ní několik důležitých skutečností.

Za prvé stanoví tři základní předpoklady, které musíte splnit, abyste měli nárok na konzulární ochranu:

- ① Musíte být státním občanem ČR.
- ② Ocitli jste se v nouzi a potřebujete konzulární ochranu.
- ③ V zemi, kde se nacházíte, není dostupné diplomatické ani konzulární zastoupení ČR.

S takto formulovanými předpoklady se bohužel občas můžete dostat do absurdní situace: například při pobytu v africkém státě se ocitnete v nouzi, francouzský konzulát bude za rohem, jenže tam vás odkážou na české velvyslanectví, které je „jenom“ 500 kilometrů jízdy pouští. V takovém případě byste na tom byli lépe, kdyby Česká republika žádné velvyslanectví neměla a Francouzi by vám museli pomoci...

Uvědomte si, že se vám dostane ochrana za stejných podmínek jako příslušníkům státu, jehož zástupce žádáte o pomoc. Doporučujeme tedy vyhledat pomoc u rozvinutějších států EU, byť stále platí, že v nouzi je každá pomoc dobrá. Obecně by vám mělo velvyslanectví či konzulát kteréhokoli členského státu EU poskytnout pomoc v případě úmrtí, v případě vážné nehody či nemoci, v případě zatčení či zadržetí, mělo by pomoci obětem násilných

trestných činů, pomoci v nouzi a při vydání náhradního cestovního dokladu EU.

A také vám může pomoci DROZD. Ministerstvo zahraničních věcí ČR vytvořilo v zájmu zvýšení bezpečnosti projekt dobrovolné registrace občanů České republiky při cestách do zahraničí (DROZD). Ten umožňuje organizovat pomoc českým občanům, kteří poskytnou na dobrovolném základě informace o svém plánovaném pobytu v zahraničí. Informace poskytuje cestovatel vyplněním jednoduchého formuláře na stránkách MZV složeného ze čtyř částí: 1. informace o cestovateli, 2. informace o spolucestujících rodinných příslušnících, 3. údaje o pobytu v zahraničí, 4. kontaktní osoba v ČR. Poskytnuté informace umožní ministerstvu zahraničí poskytnout rychlou pomoc občanům v nouzi a účinně organizovat pomoc v případě přírodních katastrof nebo sociálních nepokojů. Systém umožňuje rozesílat všem zaregistrovaným osobám, které se v daném cizím státě nacházejí, hromadné e-maily a SMS obsahující důležité informace nebo včasné varování před hrozcím nebezpečím. Poskytnuté osobní údaje Ministerstvo zahraničních věcí ČR uchovává a využívá jen k těmto účelům a po plánovaném ukončení cesty do zahraničí jsou z databáze automaticky vymazány.

LADISLAVA JASANSKÁ má vlastní advokátní kancelář (www.jasanska.com), která se specializuje na mediální a pracovní právo.

